

J. Simon Aranka

Libaharapás csőrével
/parasztságaim/

**A magyar könyv is
magyar termék**
mozgalom

alapítva 2023

Alapítók: Sky S.T. írónő és HELMA kiadó

J. Simon Aranka

LIBAHARAPÁS CSŐRÉVEL /parasztságaim/

HELMA Kiadó 2025

© J. Simon Aranka

Minden jog fenntartva.

A könyv bármely részletének közléséhez a kiadó előzetes hozzájárulása szükséges.

ISBN 978-963-639-952-8

Borító: J. Simon Aranka

Korrektor/tördelő: Mirkó Ágnes/A. M. Summer

Kiadja a HELMA kiadó 2025. 06. 01.

**A HELMA Kiadó gondozásában eddig
megjelent könyvek J. Simon Aranka szerzőtől:**

- Az utolsó pillanatban – 2023.
- Ahol a sötétség az úr (Helen King) – 2024.
- Harc a Nymen bolygóért – 2024. október 22.
- A szeretet arcai – 2024. október 22.

**A könyvek megvásárolhatóak többféle
formátumban a HELMA kiadó weboldalán
(www.helma.hu)**

Nyomdai kivitelezés:

Innovariant Nyomdaipari Kft., Algyő

Felelős vezető: Drágán György
innovariant.hu

Előszó

Mielőtt még elhúlnél kedves Olvasó, megnyugtatlak, nem valami horrortörténet kellős közepébe csöppentél, épp ellenkezőleg.

Vannak dolgok, melyek megérdemlik, hogy megőrizzük őket. A legértékesebbek persze sosem kézzelfoghatók, nem tehetjük őket a vitrinbe vagy a szekrény polcaira, mert nem rajtunk kívül találhatók, sokkal inkább bennünk; mélyen elrejtve, csodásan működő agyunknak egy félreeső kis zugában, vagy a lélek rejtelmes bugyraiban bújnak meg. Persze még így is előfordul, hogy belepi őket az időpora, az időé, amely oly gyorsan szalad, hogy ha az ember nem rögzíti idejében a szépet, a jót, mindent véglegesen magával sodor a múltó napok, évek hömpölygő áradata. Vigyázni kell, nem szabad hagyni beporosodni, elveszni az emlékeket, nem szabad elfeledni a gyökereinket, elfeledni, kik vagyunk, honnan jöttünk, hisz tudjuk jól, mi történik azzal a növényvel, amelyet gyökerestől kitépnek a földből, s nincs ez másképp az emberrel sem.

Ahogy múlik fölöttünk az idő, egyre inkább érezzük az emlékek megőrzésének fontosságát. A nehéz, erőpróbáló pillanatokban kifejezetten hasznos és üdítő felidézni azokat az élményeket, amelyek emberré formáltak bennünket, s amelyek oázisként szolgálnak a jóra szomjazó léleknek, ami-

kor épp kiszáradt pusztaságon át vezet az útja. Számomra ilyen oázisok, tiszta, friss források a nagyszüleimnél, falun töltött napok.

Régi-régi dolgokról írok itten, olyanokról, amelyeknek java része már nincs – elillant valahová a levendulaillatú múltba. Az ökrös szekér, a gyönyörű, ízes palóc tájszólás, a suhogó sifonszoknyák, a cikornyásra festett sifonérok, a szemétdombon kapirgáló baromfinép és a szalmakazal tetejéről a törekbe ugráló gyerekek egyaránt eltűnnek a modernizmus és a globalizáció uniformizáló süllyesztőjében.

Nem volt könnyű, mégis igyekeztem betűkbe sűríteni a csodát, amely maga volt az élet, s amely most már végleg meghalni látszik; szerencsésebb esetben skanzenekbe merevedik. A falu is elfelejt falu lenni, meghasonlik önmagával és városi gúnyában, modern kütyükkel díszeleg, kivette magából szégyellt parasztjait.

Mindaz, amit ebben a vékonyka könyvecskében megírtam, már az „egyszervolt, holnemvolt” része, beépült az idő szövetébe, s lassan hozzáfakul a többi szálhoz történelmünk nagy, évezredes falvédőjén. A múltat – mondják – visszahozni nem lehet, és nem is kell. Ez talán igaz is, hiszen az idő kereke szüntelenül forog előre, ám reményteli jövőnk csak addig lehet, amíg képesek vagyunk a múltunkból tanulni, erőt meríteni. Az életrevaló nemzet saját gyökereiből él, őseinek erős alapjaira építkezik. Jó lenne megérteni: a múltat végképp eltörölni nem bölcs dolog.

A titok

Sajnos már gyermekkoromban elérkezett az idő, amikor falun is kihültek a házi kemencék, és a parasztok a pékségben vásárolt kenyeret ették. Azt hiszem, ez lehetett a FALU végének első jele. Emlékszem, nagyobbacska gyermekként mennyit álltam sorba a friss kenyérért, amikor a nagyszüleimnél nyaraltam. Az egész falu ott tolongott a pékség előtt, néha órákat kellett állni a tűző napon, mire hozzájutottunk a mindennapihoz. Előfordult, hogy nem jutott mindenkinek, és meg kellett várni a következő sütést. Akkor még nem lehetett csak úgy bemenni a boltba és leemelni egy kenyeret a polcra, melyet a bőséges választékból kinézett magának az ember, de az sem jutott eszébe soha senkinek, hogy kenyeret a szemébe dobjon.

Ezek a gondolatok kavargtak a fejemben, amikor megláttam a földön heverő, félig elfogyasztott kenyérszeletet. Májkrémes felével a lépcső bordázott műanyag borítására ragadt. Fölvettem, két ujjam közé csippentettem, úgy léptem az osztályterembe. A gyerekek furcsállva nézték, amikor a csap melletti papírtörölközőből letéptem egy darabot, hogy belecsoomagoljam. Nem törődtem a nevetgélésükkel. Jó

lesz annak a kóbor kutyanak, amelyikkel hazafelé mindig találkozom. Szegény pára, fülét-farkát behúzza, ha embert lát – talán nem is ok nélkül –, de velem már megbarátkozott. Gondoltam, biztosan örülni fog a jó falatnak.

Az eldobott kenyér felidézte bennem a nagyszüleimnél töltött csodás nyarak emlékét, amikor még egészen kicsi gyermekként a nógrádi dombok és hegyek közt megbúvó kis palóc faluban, Cereden, naphosszat mezítláb tapostam a kiszáradt, forró földet, a szűrös tarlót, és a mezők selymes pázsitját, melyen hajnalban a harmatcseppek még úgy csillogtak, mint valami titokzatos adakozó által bőkezűen elszórt gyémántgyöngyök. És a szagok, az illatok! Az esőtől ázott föld, a frissen kaszált fű, a megbolygatott szénakazal, a ropogós szalma és az állatok szaga, nagyapa mindenén átlengedező pipafüstje, amely keveredett a kéményből nyáron is felszálló füst torokkaparó, és a tűzhelyben lobogó fahasábok fanyar szagával. És akkor ott volt még a parázs tűzön pattogó, először üvegessé váló, levet eresztő, majd hamarosan ropogósra kunkorodó szalonna és a rálottyintott, sisteregve sülő tojás illata. A délelőtti folyamán újabb illatok keltek életre, és elvegyültek a már meglévőkkel. A mosószappannal fényes-fehérre dörzsölt vászonlepedők tisztaságillata, a frissen felmázolt, döngölt földpadlós konyha agyagillata, a tűzhelyen rotyogó ebéd és a kemencében

sülő kenyér mindent betöltő, orrcimpát szélesre tágitó, varázslatos illata. Akkor még valódi házikenyeret ettünk.

A reggelek voltak a legizgalmasabbak. Pizsamában szaladhattam az udvarra kiengedni az ólból a tyúkokat, bekukkantani az istállóba, megkérdezni a Piros meg a Bözsi tehenet, hogy jól aludtak-e. Egy kis hasvakarás a Pudi kutyának, no meg némi macskafogócska, aztán kézmosás, és jöhetett a reggeli. Nagymama előhozta a kamrából a még szegetlen kenyeret, kicsomagolta a patyolat vászonkendőből, és letette az asztalra. Nagyapa kést fogott, keresztet karcolt a tetejére, majd széles mozdulatokkal jókora vastag szeleteket kanyarintott belőle. A dumót (kenyérvég) mindig én kaptam, mert az volt a kedvencem. A kenyér héja még napokkal a sütés után is piros-barna, ropogós, a belseje fehér, lágy és rugalmas volt. Jókat lehetett tunkolni vele a szalonna zsírjából az aranyárgán remegő sült tojás mellé.

A nap általában játékkal telt. A padlás például igazán csodás, elvarázsolt helynek számított, mint megannyi titok, lidérc és boszorkány búvóhelye. Már az is különös izgalommal töltött el, ha felnéztem a magasba meredő létrára, amely nekem akkoriban egyenesen az égig érő lajtorját jelentette. Oda felmenni pedig a kalandok kalandjának számított. Mindig megszeppentem, amikor a létrán felmásзва fejem a padlás nyílásán átdugtam, és megláttam az

egyszerre szívdobogtatóan nyugtalanító és felfedezésre csábító félhomályt. A padlás keskeny szellőzőablakain keresztül sejtelmesen hatolt be a kinti fényesség, két fénypáasmát küldve a benti sötétségbe. Egyedül sokáig nem is mertem vállalkozni a padlás felderítésére. Nagyapa közelsége azonban megnyugtató. Míg ő a szakajtót megmerítette a felhalmozott búzahegyekben, én a felfedezés örömeivel, vállig turkáltam a gabonában. Még a por szagát is szerettem, amely ilyenkor felszállt, de még inkább kedvemre volt a búza illata. Néha bele is feküdtem, és ha lehunytam a szememet, majdnem olyan érzés volt, mintha vízben hemperegnék.

Persze akadt más szórakozás is. Ott voltak például a sárga pihés kislibák. Csuda izgalmas volt azokat terelgetni, simogatni, persze „csák csínjón”, ahogy nagyapa mondta. Lehetett a kertben békát, a tyúkólban tojást keresni, a gémeskútba bámulva rémisztő és izgalmas történeteket kitalálni, mélyben csillogó vizébe titkokat kiáltani, titokzatos komódok fiókjaiban kincseket kutatni, szarvasbogarát szarvánál fogva pórázra kötni és legeltetni; egyszóval tennivaló akadt rengeteg.

Ha tőlem függött volna, egész nap odakint kődorgok evés, ivás nélkül. Nagyanyám azonban figyelte rám. Délelőttönként kezembe nyomta a karéj libazsíros kenyeret, a hűvös kútvízzel teli, piros pöttyös zománcos bögrét, és leültetett a konyhába.